

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

De Homicidio Volvntario Vel Casuali. Titvlvs XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

Constitutioni a tunc breviter respondemus, quod monachus aliquem sacrum ordinem in apostasia recipiens, quantumlibet suo fuerit reconciliatus Abbati, & receperit penitentiam, absque dispensatione Rom. Pontifici ministrare non poterit in ordine sic suscepto.

DE HIS, QUI FILIOS OCCIDUNT. TITVLVS X. CAP. I.

Mulier occidens fratre filium, debet perpetuo in monasterio penitere, si tamen timetur de innocentiis, datur, vel saltem non denegare sibi licentia nubendi.

Alexander III. Tornacen. Episcopo.

Veniens b ad nos M. mulier lachrymabili nobis confessione monstravit, quod cum de quodam filium genuisset, & ille tibi sepe turgido vultu improperasset, quod filius ejus non esset, ipsa iracundie calore ducta, eundem filium interfecit: [1 & 7.] Mandamus, quatenus eam labores inducere, ut ad aliquod monasterium transeat, in quo peccata sua perpetua penitentia deploret. Si autem (repugante carnis fragilitate) ad hoc induci noluerit, ei licentiam in domino nubendi tribuas: quia tutius nobis videtur, ut in domino nubat uni soli, quam in honeste multos admittat.

[1] Quo comperio cenae Flaudrensis, eam totam terram usque ad septennium abjurare coegit, nisi de vestra licentia veniret. Cumq; se nostro aspectu presensisset, & quod cum vicium accepisset Hierosolymam presertim nobis asserit sua proposuit, & nos eam qua in partibus illis presertim sua non posset esse utilis, sed damnoisa, a Hierosolyma itinere revocantes, ipsam s. t. duximus remittendam: presertim ubi auit.

CAP. II.

Mulier occidens filium, propter hoc a viro separari non debet, sed alia penitentia sibi imponitur.

Lucius III. Parisien. Episcopo.

Intelleximus e, quod M. mulier filiam parvam furor accensa discolico iugulavit, propter quod Dominus terra maritum eius ipsam compulsi abjuravit. Quia vero illum alios habere filios intimasti: mandamus, quatenus super hoc provideas, quod sui sceleris poenitentiam huius, & saluti ejus ac filiorum per tuam providentiam consulatur: & non obstante juramento, quod a viro dictus dominus proponitur extorsisse, eam (sicut expedire videris) eidem viro restituas, ita quod filios suos liberare possit & pacifice gubernare.

CAP. III.

Se summus, poenitentiam parentum, circa quos peccata reperuntur, opprobrat.

Idem.

Definantibus d autem, qui mortui reperiuntur cum patre & matre, & non apparet, utrum a patre vel a matre oppressus sit ipse vel suffocatus, vel propria morte defunctus, non debent inde securi esse parentes, nec etiam sine poena: sed tamen consideratio debet esse pietatis, ubi non voluntas, sed eventus mortis causa fuerit, si autem eos e non latet ipsos interfectores esse, scire debent se graviter deliquisse. Quidam autem penitentiam trium annorum judicant esse debere, quorum unum peragant in pane & aqua.

a Vide pra aliu Henricum Boch. & Hofsten precedenti c. citatum. b C. i. ed. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 30. c. 12. vide Hist. hinc in summa. c C. 2. ed. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. p. 30. c. 23. d Canon. ed. tit. in 2. comp. e Vocab. ecci. deest in quibusdam exemplaribus.

DE INFANTIBUS, ET LANGUIDIS POSITIS. TITVLVS XI. CAP. I.

Infans expositus a patre vel alio ex consensu, si non habente, hoc ipse a patre postulare liberatur, si non habente, hoc ipse a patre postulare liberatur. Item si pater liberet, quod ob predictum casum liberatus a demeritis. Et idem juru est in predictis languidis expositis, cum in statu, vel si in alimonia detententur, ea ratione, qui praedicta praesertim, nullum jus in eis recipiunt.

Gregorius IX.

Si a patre live alio sciente ipse aut ritum habens, (relegato pietatis officio) infans expositus a hoc ipso a postulare fuit pater liberatus. Et hoc casu in ingenuitatem liberetur, & si in libertatem eripitur, quod & de predictis expositis, cum languidus expositus fuerit, vel si alimonia detentus impie negari contigerit, est dicendum. Quibus non suscipiant, non possunt propter hoc in causa postulare jus aliquod vindicare.

DE HOMICIDIO & VOLUNTARIO CASUALI. TITVLVS XII. CAP. I.

Homicida incorrigibilis debet deponi, & rati vasa facere monari.

In Exodo d.

Si quis per induriam & occiderit proximum, & per infidias: ab aliam meo oculis eius, & ratiatur.

CAP. II.

Poenitentiam occidens latronem, ubi pater dicitur, liberare: si vero aliter liberare fecerit, non tenetur poenitentiam, nisi ad cautelam.

Ex poenitentibus Romano.

Interficii furem aut latronem, ubi compuncti fuerat absque occisione: quia ad imaginem Dei est homo, dies non in terra ecclesiam: & lancea vestri ab eccis & positus qui interdicti sunt, & sicut quilibet equitatu, illos supradictos dies abstinere. In sexta tem & quinta feria & sabbato, aliquo genere panum, vel oleibus, pomis, & parvis pisciculis, ut modico cervisia utere temperet. Si autem liberando in conditione, te tuaque liberando huiusmodi diebus abra interficisti (secundum indulgentiam dico, per imaginem Dei) si aliquid sejunare volueris, bonum est tibi: & eleemolynam fac largire. Si Prebiter eundem fecerit, non deponatur: tamen quantum poenitentiam agat.

CAP. III.

Non occidit sui dicitur sine culpa, sed nullum facit.

Augustinus super Exodo.

Si perfodiens h inventus fuerit fur, & poenitentiam non tenuerit, non est illi homicidium imputandum. Si autem oritur sol super eum, reus erit. Homicidium ergo non pertinere ad eum homicidium, si fur poenitentiam occidatur: si autem diuinus fuerit, & homicidium pertinere. Hoc est enim quod ait: Si occiderit super sol, & c. quia poterat diligere, quod ad homicidium non ad occidendum venisset: & inter non debet poenitentiam.

a In Cod. Barb. De infantibus languidis, & expositis, in Cod. Barb. Nam etiam in hoc casu, & c. Vbi dicitur, de reform. c. 7. d Exod. c. 21. e C. 2. ed. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. p. 30. c. 23. f vide Bernard. Dicit in praedictis casibus, & verba in Cod. ed. tit. in 1. comp.

Hoc etiam in antiquis legibus secularibus (quibus ista est antiquior) invenitur, impune scilicet occidi non otium fuisse quoque modo: diurnum autem, si de telo desendent: iam cum plus est quam fur.

CAP. IV.

Sub generali prohibitione, seu promissione, etiam jurata, non tenentur.

Hieronymus a.

Qui juramento vel pollicetur est Herodes saltatrici dare quodcumque postulat ab eo: si ob iuramentum scilicet se dicit: si patris matrisve interitum postulat, scilicet esse, an non? quod ergo in suis repudiatis fuit, contemneret debuit in Propheta.

CAP. V.

Memoria est, qui facit vel dat fertilitatem, vel venena sterilitatis. Ex Concilio Guarnacien. c.

Quisquis causa explenda libidinis, vel odii meditatione hominum mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, ut non possit generare, aut concipere, vel alio modo, ut homicida teneatur d.

CAP. VI.

In poenitentia impendenda, iudex debet attendere circumstantias, et quomodo agatur, vel minor delictum, hoc dicit, usque ad h. de auro.

Alexand. III. Examen. c. Episcopo.

Quod si dixerit: [i. & infra.] Sane cum vir discretus exilis, plenus nocti, quod in excessibus singularum, non solum quantitas & qualitas delicti, sed etiam, sollicitus, atque conditio delinquentibus sunt attendenda: & non solum secundum praedicta, sed secundum aetatem, & tempus, quo delictum committitur, unicuique debet poenitentia iudici: cum idem excessus magis sit in uno, quam in alio puniendus.

[i. Et si minus animi constantiam, solere graves & diffidens, ad examen Apostolicae sedis deferri: ita etiam ex multis rebus, sicut in manu immanem, easdem quaestiones ut nobis Deo delicti fuerit, & singulis a nobis consilium postulantis respondere: ut poenitentia Rom. ecclesia, qua ubique terrarum Dominum adhaerent obtinet principatum, quaestiones solvantur, & remota admodum emittatur de cordibus singularum. Licet autem super quibuslibet quibus nobis tua discretio servanda dixerit, te non dubitantes prosequi, & circumflectu existere: cogimus tamen ex his, quae servari ministerio iuxta discretionem, & providentiam nostram sui exinde respondere.

Quoniam homicidam ante occidendi, licet non apponat manum, statim ex sua causa mors secuta est, teneatur ferre pari poena cum homicida, h. d. usque ad h. illi etiam. Abbas Sic.

Illi autem q, qui animo occidendi, feriendi, aut captandi illum sanctum & reverendum virum quondam Damiani, Archiep. circa manuum injectionem se fatentur, si de illa captione mors ejus secuta fuisse, poenitentia, vel ferre pari existerent puniendi.

Qui facit homicidam non tantum animi prohibendi ne impediat, sed etiam, qui non ut fecerit, sed ut percussoribus operarent, si forte per aliorum violentiam impediant, paulo minori debent poena muldari: quia cum circumflecti: Qui potuit hominem liberare a morte, & non liberavit, cum occidit: constat ab homicidii reatu immunes non esse qui occisoribus operem contra alios

a Super Mattheum, cap. 14. referi Barh. lib. 12. decret. ca. 16. b Ca. 6. cod. tit. in i. compilat. c Guarnacien. lib. Barh. lib. 17. dec. ca. 37. tribuit Concil. Worm. c. 30. habetur cap. 21. in i. compil. d teneatur. e Examen. f Cap. 7. in i. compil. g post Concil. Later. sub Alexandr. III. p. 31. cap. 8. h si frequenter aperitur intelligatur, observandum est Thomas Guarnacien. Archiep. circa ann. 1171. sub Alexand. III. quodlibet usum.

praeferre venerunt: nec carere scriptulo societatis occultae qui manifesto facinori a definit obviare.

Invenit abum ad homicidium, mittitur panitur quam homicidam: scus autem si incitavit ad certum homicidium: nam eo secute, tenetur ut homicida. h. d. usque ad h. Hic quoque.

Qui vero se afferant animam Regis inflammasse ad odium, unde homicidium fuit secutum, dure & asperere, sed non ita severe sunt puniendi, nisi forte Regem ipsam, ad illud homicidium suis suggestionibus provocassent.

Custodientes sarcinas occidentium, scientes eos sicarios, non sunt immunes a poena homicidii. hoc dicit, usque ad h. Eos in super. Abbas.

Et quoque non sunt b a culpa liberi, nec a poena debent esse immunes, qui licet fuerint illius machinationis ignari, tamen eis, quos sicarios esse sciebant, in facinris custodiendis ministerium praeberunt.

Occupanti bona ecclesie, non per hoc tenetur de homicidio: & non sufficit occupanti, quod erogat illa pauperibus, cum potius restituere eis, quorum causam fuisse, hoc dicit, usque ad h. Illi preterea. Abbas.

Eos insuper, qui dicuntur illius sancti viri & suorum post mortem ejus spolia occupasse, si nihil aliud in tanto facinore commiserunt, a poena mortis ejus arbitramur esse immunes: sed que occupant, eis, quorum fuerunt, tenentur in integrum restituere, si habent in facultatibus unde possint ea reddere: & ipsi ex hoc moderata est poenitentia injungenda: quia licet quaedam ex his, que occupaverunt, fateantur se pauperibus erogasse, non tamen aliena (cum ipsa potuissent eis, quorum fuerint & restituere) debeant pauperibus erogare.

Participantes interfectoribus in excommunicatione diversimode puniuntur iuxta modum participationis, hoc dicit, usque ad h. Clerici. Abbas.

Illi preterea, qui sola excommunicatorum participatione se reos esse cognoscunt, considerata temporis memora, quo in eadem nequitia perdurarunt, & inquisito, si eis timore vel affectione communicaverint scienter vel ignoranter, est eis poenitentia in iudiciis.

In isto h. usque ad fin. poenitentia poenitentia clericorum praesentium praedicta mori auxilium, consilium, vel favore, hoc dicit. Abbas Sicul.

Clericos autem d, quos constat armatos interfuisse tanto facinori, & illos qui consilium dederunt, ut sanctus & vir capere, perpetuo non solum ab altaris ministerio deponendos esse censemus, sed etiam quod in ecclesiis nullo unquam tempore lectiones legant, vel responsona in choro separatim cantent: sed in Psalmis apud Deum de commisso fatagant veniam impetrare: insuper in districto claustrum Monachorum vel Canonico regularium (si fieri potest) sunt recludendi, ita quod usque ad septennium vel quinquennium debeant ab ecclesiis introitu coartari.

CAP. VII.

Homicidium casuale imputatur ei, qui dabit operam rei licitae, si non adhibuit diligentiam, quam debuit.

Idem.

Resbyterum f, qui quendam puerum inuitu discipulus percussit in capite, cum post paucos dies exspirasset, tam ab omni altaris ministerio debet perpetuo removeri, quam ab officio sacerdotali deponere, si ex ipsa percussione interit, vel aliam infirmitatem incurrit, de qua noscitur exspirasse.

a Hic in plerisque Codic. adest distio non: quam abesse oportere & sententia vultus loci, & vetera indicant exemplaria. b fuerunt. c fuerunt. d Vid. Bernard. Diaz in pract. crimin. can. cap. 11. e dicitur. f Cap. 2. cod. tit. in i. compil. & post Concil. Lateran. part. 26. cap. 7.

CAP. VIII.

Homicidium casuale imputatur ei, qui dabit operam rei illicite: vel etiam licite, secundum alium intellectum, si non adhibuit omnem diligentiam, quam debuit.

Idem Cusentini Archiepiscopi.

Continebatur a in literis tuis, quod cum Diaconus praesentium lator, & quidam alii clerici a vineis ecclesiae opere consummato redirent, levandi laboris gratia, quendam ludum imitari viatorum, baculos suos studebant jacere in directum, & alterius baculum percuteret, quasi victor pro equo alio urereur: sed praefati clerici equitandi licentia non utentes, sola erant iactatione & contenti. Quidam autem laicus, cum baculum eiusdem Diaconi percussisset, incautus in eum equitaturus insiliit: & sic a fale illius Diaconi, qua erat accinctus, mortale vulnus accepit, de quo post dies octo expiravit. Ideoque mandamus, quatenus eundem Diaconum & sine licentia Romani Pontificis ad superiorem gradum non ascendere, vel diaconatus officio nullo unquam tempore ministrare permittas, sed eum dispensative ministrare in subdiaconatus officio patiaris.

CAP. IX.

Homicidium casuale non imputatur ei, qui non fuit in culpa.

Idem Exoniensis Episcopi.

Lator d praesentium P. clericus nobis proposuit, quod cum quadam die casu cum quodam clerico iocundaret, contigit quod ille projecit istum ad terram: cuius cullellus, quem ad latus suum habebat, in alterum incidit, & fortuito casu occubuit vulneratus. Ideoque mandamus, quatenus si ita res se habuit, & alia iusta causa non impedit, praedictum P. libere permittas ad sacros ordines promoveri.

CAP. X.

Is, ex cuius opera illicita sequitur homicidium, irregularis est.

Idem Albani S. Benedicti de Vebia e.

Suscipimus f literas tuas, per quas cognovimus quod cum lator praesentium in custodia cuiusdam domus cum altero fratre maneret, ingredientes de nocte quidam latrones ad eos, turpiter ipsos in personis affligere, & denudare vestimentis propriis praesumpserunt in quos isti resumptis viribus insurgentes, ligaverunt illos, & detinere usque ad notitiam capituli voluerunt. Cum autem iste rem ad tuam audientiam perlaturus, ligatos eos in fratris sui custodia dimisisset, & fures se solvere niterentur, frater illos (ne ipse ab eis interimeretur) occidit. Verum quoniam expediebat potius post tunicam relinquere pallium, & rem sustinere iacturam, quam pro conferendis viribus rebus & transitoriis tam acriter in alios exardescere, abstineat iste humiliter ab altaris ministerio, & uterque peccatum suum ad arbitrium tuum fludeat expiare: constat enim eos contra mansuetudinem ecclesiasticam ex utriusque ope interemptos.

CAP. XI.

Dans causam homicidis, irregularis est.

Idem Luceni Episcopi.

De cetero h noveris quod Diaconus, qui homicidio causam dedisse videtur, non videtur ad sacerdotium promovendus.

a Cap. 3. eod. tit. in 1. compil. & post. Consil. Lateran. sub Alexand. III. part. 16. c. 12. b iactatione. c Diaconum in antiq. d Ca. 10. eod. tit. in 1. compil. e Vebia. al. Nebia. f Cap. 11. eod. tit. in 1. comp. & post. Consil. Later. p. 50. c. 27. g Et hoc b. colligitur aperte. n. n. lator clericus occidere latrones pro rebus confisandis. vide las. in l. ut vim. ff. de iust. & iur. h Ca. 12. eod. tit. in 1. compil.

CAP. XII.

Homicidium casuale imputatur ei, qui dabit operam rei illicitae, non adhibuit diligentiam, quam debuit.

Clemens III.

Audientiam a Apostolatus nostri perierit, quod cum quidam Presbyter volens corrigere fratrem de familia sua, cingulo, quo cingit solibus ipsius, rarerentaret: contigit quod cullellus de vagina cingulo adhaerebat, elapsus, cum in dorso aliquem vulneravit: postmodum vero cum ille vulneratus quomodo vixisset, & convalesceret, iam etiam viori (ut dicitur) infirmate percussus, iam etiam se canis ingressus. Quia vero utrum occasione mortis decessisset, dubium habetur: tunc dilectionis amoris respondendum, quod cum in d. obitu seminatissimus eligere tutiorem, te contenti in angere fratrem memorato, ut in facis ordinibus non manebat, eodem iuncta penitentia congruente, illi penitus concedere, ut minoribus ordinibus sit contentus. Ita illi ex alia infirmitate obierit, poterit (sicut etiam) divina officia ministrare.

CAP. XIII.

Homicidium casuale non imputatur ei, qui dedit operam rei licitae, ut si in culpa.

Innocentius III. Episcopus e. l. q. 1.

Iustus filius A. d capellanus propositus, quod cum quadam corpore molesta gravaretur, in comens appetitum a liquidum excitaret, equum, quod in apparet, ascendit: qui cum bene non poteret manere, praeter sefforis arbitrium salibus latentes, qui praesentibus stimulant: cumq; fracto freno equus pro arbitrio relinquitur curreret festinanter, quoniam natus ex obliquo infantulum basilis obstraxit, equus irruens, procul abjecto seffore, praesentibus oppressit. Ideoque mandamus, quatenus si idem capellanus nec voluntate nec actu homicidium perpetravit, nec dedit operam illicitam, nec iniquum, quod minus divina possit officia celebrare.

CAP. XIV.

Summatu ut sup. cap. 10.

Idem Metensis Episcopi.

Ex literis f tuze fraternitatis accepimus, quod si Presbyter scenium vellet de curia deponere, eam superius alligatum proci in terram de curia insisteret deponendo, quidam puerum quendam in currum repperit fenuivum, in quo praesentibus curis in fronte nihil invenit penit. Invenit tem ab eodem quatuordecim faceret, si potius, quam cetera pericam q. circumspexit sollicito in alio, sed quod vidisset aliquid, denegavit. Ad te praesentibus eundem, mandamus, quatenus si res praesentibus, nisi circa eundem grave scandalum sit exortata, non laboret infamia, quod deficiente accusatore, quod dem canonicam purgationem iudici, ipsam illi permittas exequi officium sacerdotis.

CAP. XV.

Summatu etiam ut sup. ed. cap. 10.

Idem Episcopus Arvensis.

Ex literis h tuze fraternitatis accepimus, quod quidam Monachus ad deponendam de campana campanam subversens, quia quodam signum, quod a Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. b Dicitur alio, quod quatuordecim exemplaribus. & in vet. comp. c Cap. 10. eod. tit. in 1. comp. d Cap. 1. eod. tit. in 3. comp. e Monachus de campana. f Cap. 1. eod. tit. in 3. comp. g circumspexit. h Cap. 1. eod. tit. in 3. comp. i pilati. con.

hilo movente, quendam puerum oppressit & occidit. Quocirca mandamus, quatenus si Monachus ipse rem...

CAP. XVI.

Idem Episcopo Paduan. Significasti nobis a, quod cum F. clericus equitaret, equus cui inidebat, tam se, quam ipsum projecit in...

CAP. XVII.

Idem. Quocirca mandamus, quatenus si ita est, ad cautelam in...

Idem. Quocirca mandamus, quatenus si ita est, ad cautelam in...

Idem. Quocirca mandamus, quatenus si ita est, ad cautelam in...

CAP. XVIII.

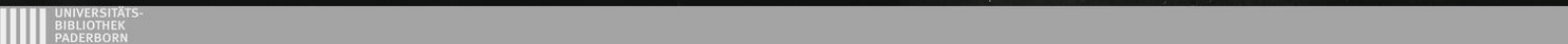
Idem. Quocirca mandamus, quatenus si ita est, ad cautelam in...

Significasti a nobis, quod cum quidam maleficus Ingressus ecclesiam, Eucharistiam cum altarium...

[1 Presbyterus vero L. de sua salute praecipiens evoluto anno...

[2 Virion autem de his simile sit sentiendum, quorum unus, sed quis, omnino vesit, homicidium perpetravit...

a Cap. 2. eod. tit. in 4. comp. Covarruv. in Clem. si furiosus de homicid. in 2. p. relect. 2. var. sed primo hac eadem ratione...

cori diligens in vestigato avertat, quoniam hic casus sit ab illo valde
deversus.]

CAP. XIX.

Regisus christiani exercens, si ex ea mors sequitur, irregu-
laris est, etiamsi sit peritus & diligens, & hoc fecerit causa pietatis:
sed cum eo possit satisfactorem misericorditer dispensari potest. h. d.
v. g. ad s. Ad ultimum.

Idem a.

Tva nos b duxit fraternitas consulendos: & in f. a.
Quisvisit quid sit de quodam Monacho senten-
dum, qui credens se quendam mulierem a gutturi su-
more curare, ut chirurgicus cum ferro tumorem illum
aperuit, & cum tumor aliquantulum recedisset, ipse
mulieri praecepit ne se vento exponeret ullo modo, ne
forte ventus subintrans gutturis apertionem, sibi cau-
sam mortis inferret: sed mulier (cujus mandato contem-
pto) dum menses colligeret, vento se exposuit incaute, &
sic per apertionem gutturis sanguis multus effluxit, &
mulier diem ultimum sic finivit: utrum videlicet cum
praedictus Monachus sit sacerdos, liceat ei sacerdotale
officium exercere? Nos igitur fraternitati tuae respond-
quod licet ipse Monachus multum, & deliquerit officium
alienum usurpando, quod sibi minime congruebat:
si tamen causa pietatis & non cupiditatis id egerit, & pe-
ritus erat in exercitio chirurgiae, omnemque studuit, quam
debit, diligentiam adhibere, non est ex eo, quod per
culpam mulieris contra consilium eius accidit, adeo re-
probandum, quod non post satisfactionem condignam
cum eo misericorditer agi possit, ut divina valeat cele-
brare: alioqui d. interdicenda est ei sacerdotalis ordi-
nis executio de rigore.

Qui iudici seculari dedit inter signa furis, a quo fuit vulnera-
tus, irregularis non est, licet ille postmodum occidatur. Abbas
Siculus.

Ad ultimum fuit ex parte tua propositum, quod qua-
dam scholaris, metuens, ne latrones in hospitio suo ef-
fent, de strato confurgens, reperit ibi furem: qui non
solum ipsum scholarium prostravit ad terram, sed pen-
e ad mortem vulneravit eundem: [i. & in f. a.] Mane
itaque scholaris latronem quaeviserunt eundem, quem
vulneratum inventum potestati e. Vincentis tradide-
runt: coram quo constanter negavit quod praemissa mi-
nimè perpetravit. Unde praefata potestas ad eundem
scholarium nuncios destinavit, ut exponeret si quis furet
de fure praedicto, vel traderet f. inter signa: qui cul-
trum, quem ipsi latronis abstraxerat, & furciles ab eo-
dem in ipsius domo dimissos, quos abstraxerat, ne pe-
ditum in ipsius domo audiretur, nuncios tradidit memoratis,
super eodem facto se nihil amplius intronitrens. Po-
testas igitur receptis talibus inter signis, latronem ip-
sum apparitionibus suis tradidit puniendum: qui sibi
amputaverunt virilia, & oculos eruerunt: latro vero ira
& dolore commotus, nec potum sumpt, nec cibum: &
sic de medio est sublati. Unde per nostrum oraculum
postulas edoceri, utrum praefatus scholaris ad sacros va-
leat ordines promoveri? Nos igitur inquis. t. r. quod si
praefatus scholaris dignis meritis adjuvatur, propter
praescriptum eventum a susceptione sacrorum ordinum
nullatenus est arcendus.

[i. Scholaris vero provocatus ab illo, vim in in continentem re-
pellens, extrahit latronem gladio eundem servato puris moderamine
repercutit, qui perterritus fugam quancumque potuit arripere, man-
stravit.]

CAP. XX.

Qui dat causam abortioni, homicida est: si conceptum erat rati-
ficatum animal rationale, aliam scias.

a In Cod. Barbata: Idem Episcopo Placen. b Cap. 3. cod.
tit. in 4. comp. c Disto matrum, deest in manus, exemplarib.
d Alioquin interdicitur est. e Vincentia. f Inter signa, ut in f. a.
inter signa.

Idem Prius & Petrus Longus. a
Scum quidam Presbyter vestrum totum in corpore
rat niger Monachus, quendam mulierem propter
cum qua contraxerat consuetudinem iniquam
quae adhibebat se conceptisse ex e. eo, per unum
puerit quasi ludens, ipsa per hoc se fecerat de-
fam, quod occasione huiusmodi a bono viro
quod idem Presbyter proborum viciorum culpa
seipsum duxit ab altaris ministerio suspensum.
[i. & in f. a.] Nos vero devotioni vestrae iudicio
praesentium respondemus, quod si eadem mulier
catus conceptus, ministrare poterit, alioquin doctri-
nis officio ablinere.
[i. Quare nobis hauriuntur suffragia, ut non eam in
corditer dignemur.]

CAP. XXI.

Non imputatur clericus cuiuslibet iustitiam potestatis
deus in laicum exercet vindictam suam.

Idem Episcopo.

Postulasti: & in f. a. Quisvisit praefatus auctor
tra quosdam contempta excommunicationis senten-
tia debitas ecclesie decimas subtrahens, ut quae
implorare liceat potestatem, cum ad solvendum praefato-
rum abfque sanguinis effusione valeant curari. Ad eod-
respond. quod si te huiusmodi querimus in hoc
deponente, Rex (cui ad bonorum laudem, utilitatem
rò malorum, gladius est commisit) in eodem modo
traditam sibi exercuerit potestatem, eorum auctoritas
[aut f. malitiae] impudendum.

CAP. XXII.

Homicidium casuale non imputatur ei, qui non male
culpa etiam si ad cautelam venam postulare.

Honorius III. Episcopi Libe-
rof. 8

Exhibita b nobis I. clerici confesso pariter ip-
sum in puerili aetate continens esse, non quod-
dam coetaneis suis ludens, & insequens in
lapidem post eum non animo laedendi, sed in
culendi projecit: qui licet ex propele inque
culis non fuerit neque tactus, ad alium tamen
idem corruens, & caput offendens, non propter
tiam medicantis, tum propter patris suorum, qui
boribus & sudoribus ipsum expulsi, expavit. U-
verò dicitur clericus, ut mitigaretur dolor pariter
chi, veniam super hoc postulavit ab ipso, ut eor-
um ordinum susceptione repellis: quoniam cum
defuncti patet in extremis laborans, sibi & fratru-
cui suam aperuit conscientiam, confessus fuisse, ad
fuit (prout sibi constitit) commisit. Quare
ticus postulavit a nobis, ut cum de illius obitu
non habeat conscientiam, dignaretur agere
diter cum eodem.

Quocirca mandamus, quatenus si constitit in
ipsum propter hoc a receptione sacrorum ordinum
repellis.

CAP. XXIII.

Homicidium casuale non imputatur ei, qui delinquit
cite, nec fuit in culpa.

Idem Episcopo & capitulo Fraco.

Yoannes sacerdos & humiliter nobis insinuatione
stravit, quod cum pullaret campanas, ut in f. a.

a Casus, al. Corripit, videtur in Cod. Barbat. b Casus
tit. in 4. comp. c al. ab eo. d Inquis. e al. casus
brevisse respondemus. f Haec duo verba, non matris, sunt
antiqui exemplaribus. g Efricam, al. Efricam. h Haec
benfiam, verbo irregularitatis in eo, i in propele, excommunicatione
contra veterem fidem. k Vid. Innocentius de auctoritate & com-
cod. tit. ca. ex litteris. lib. 2.

conveniret populus fidelium ad divina, cadens tintinnabulum, percussit quendam puerum coram eo, qui (cum vulnus esset mortale) decessit. Nos igitur attendentes, quod dicto sacerdoti qui dabat operam rei licite, nihil operis impurum, si casus omnes fortuitos non praevidit: defensionem vestram mandamus, quatenus si confiteri ita esse, dictum sacerdotem sacerdotale officium exequi permittatis.

CAP. XXIV.

Curia pugnando etiam contra inimicos fidei Catholica, si quoniam periculis, & de interfectione ipsam remoret confusio, a magister ab arce abstinere debet.

Idem Pelagius Presbytero a. Deditio tua nobis exhibitio continebat, quod cum in iudicio Dominice Crucis ac blasphemii nominis Christiani, castrum quoddam, in quo morabaris, graviter invaderet: ex omnibus contra eos, ac b invicem confitentibus, hinc inde occidit quam plurimi exierunt. Unde cum pro eo quod aliquos perussit, irregularitatem metuas incurrere. Mandamus, quatenus si de interfectione cuiusquam in illo confictu tua conscientia te remoret, a ministerio altaris abstinere reverenter: cum sit consuetus in huiusmodi dubio abstinere, quam temere celebrare.

CAP. XXV.

Item dicit quod cap. Ioannes supra eod. & tantum possit divorcium in fide.

Gregorius IX.

Quidam e (ut asseris) ad adificationem ecclesie in adiutorium a Presbytero evocatus, ruens cum laqueari, quod idem Presbyter solvere nitebatur, hac occasione, quod idem humanis exemplis: & infra. Attendens igitur, quod si sacerdos ipse dabat operam licite rei, studuit quantum debuit diligenti adhibere, circumstantibus quibus periculum imminerebat) ita tempestive & alacritate percontatione, quod & intelligere & fugere poterat: inquisit, tunc taliter respondemus, quod ob hanc causam, vel quia omnes casus fortuitos (qui praevideri non possunt) forsitan non praevidit, non debet, quo ad officium vel beneficium impediri.

DE TORNEAMENTIS.

TITVLVS XIII.

CAP. I.

Torneamenta fieri non debent: & vulnerato in eis conceditur poenitentia: sed si mortuus, denegatur ei sepultura ecclesiastica, si acciderit autem pugnandi: siue si accesserit alia causa, ut puta ut debita sepeliatur, hoc dicitur, cum cap. sequitur.

Ex Concilio Lateranen. d. Felicitas memoris Innocentii & Eugenii praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, detestabiles illas nundinas vel ferias, quas vulgo torneamenta vocant, in quibus milites ex condito convenire solent, huiusmodi ostentationem vitium suarum, & audaciam temere impregni, unde mortes hominum & animarum pericula sepe proveniant, fieri prohibemus. Quod si quis eorum aliquis fuerit, quavis ei poenitentia non negetur, ecclesiastica tamen careat sepultura.

CAP. II.

Item dicit quod in superiore cap.

a d. Presbyteri. b al. & ita invicem. c Prater Doctores videlicet in c. ex literis. lib. 1. sup. eod. tit. d. Conc. Later. sed Alex. III. ca. 29. refertur in Panorm. lib. 1. tit. 11. f. v. c. 149. e. Cap. eod. tit. in 3. compil. vid. Conc. Trid. sess. 25. de refor. c. 13. compil. d. Thom. 2. 2. q. 1. art. 4. ad 3. argumentum.

Alexander III. Ananen. Episcopo.

Ad audientiam nostram a noveris pervenisse, quod cum quidam ad locum deputatum torneamentis causa requirendi debita accessisset: [1. & infra.] Nos attendentes, quod his tantum ecclesiastica sepultura debeat interdici, quia torneamenta animo id faciendi tantum accedentes decedunt ibidem: fratricidii tunc mandamus, quatenus si tibi confiteri, quod ad praedictum torneamentum non animo ludendi, sed percipiendi credita pervenisses, licet tibi fortuito casu obierit, corpus eius dispensatione b ecclesiastica tradi facias sepulturae, maxime si dominicum corpus suscepit, & sacri olei fuerit unctioe perunctus.

[1. Accidit ut violenter & inconsiderati ab equo in quo insidebat super eum cadente compressus mortuus est, sed prout dominicum corpus suscipit & sacri olei perunctione unctus est. Verum pro eo quod in torneamentis mortem accepit, a sepultura fidelium probetur.]

DE CLERICIS PVGNANTIBVS in duello.

TITVLVS XIV.

CAP. I.

Clericus iniens duellum, siue obtulerit, siue susceperit, deponendus est: poterit tamen Episcopus eum eo dispensare si mori vel mutilato membri non sit inde factus.

Alexander III.

Porro e si clericus alicui sponte duellum obulerit, vel oblatum susceperit, siue victor, siue victus fuerit, de rigore iuris est merito deponendus. Sed quantumcumque eius in hoc gravis sit & enormis excessus, evadere potest depositionis sententiam, si cum ipso (suis Episcopus duxerit misericorditer dispensandum, dummodo ex ipso duello homicidium vel membrorum diminutio non fuerit subsecuta.

CAP. II.

Irregularis est clericus non solum si ipse interfici per se, sed etiam si pugni ab eo datus adversarium occidat: nec excusat consuetudo: poterit tamen eum eo circa beneficium habendum dispensari.

Clemens III. d.

Henricus e Presbyter nobis humiliter intimavit, quod cum laicum quendam super furto in seculari placito convenisset, quia testes sui defecerunt, pugilem secundum pravam veteris consuetudinem introduxit, qui reus usque ad eum ictibus vulneravit, quod coactus est expirare. Quia igitur super hoc nos consulere voluisti, ambiguitatem tuae responsione huiusmodi removemus, quod tales pugiles homicidae veri f. existunt: nec praedictus sacerdos, licet non ipse, sed alius pro eo in duello pugnavit, debet in facris ordinibus ministrare, sicut tradunt sacrorum canonum instituta. Homicidium autem, tam factum quam praecipit, siue consilio, aut defensione, non est dubium perpetrari: poterit tamen eum eo circa habendum beneficium misericorditer dispensari.

DE SAGITTARIIS.

TITVLVS XV.

CAP. I.

Excommunicandus est sagittarius & ballistarius contra Christianos, hoc dicitur.

a Cap. 1. eod. tit. in 2. comp. add. etiam in c. praedicti & c. 1. sup. de corpore vitiatu. b al. dispensare, al. 111: dispensatione ecclesiastica, trad. facias. Hanc lectionem agnovisse Hieronymus, quatenus etiam vestigiosos aliquos edices praefixerunt. c Ca. 1. eod. tit. in 1. comp. d. al. Clemens tertius. e Ca. 1. eod. tit. in 2. compil. vid. Concil. Trid. sess. 25. de refor. c. 19. f. al. vero, sed in recentioribus. g Sagittarius & Ballistarius in Cod. Barbae.